

Meghalt Dobó Miklós elvtárs, a szegedi munkásmozgalom régi harcosa

Mély megrendüléssel vetük a hirt, hogy kedden este 65. éves korában szívgyengeségben tragikus hirtelenséggel meghalt Dobó Miklós elvtárs, a szegedi munkásmozgalom régi harcosa. Dobó Miklós elvtárs — akinek eredeti foglalkozása cipész — ifjú korában bekapcsolódott a kommunista és munkásmozgalomba. Már 1919-ben tagja a magyar munkásosztály kommunista pártjának. A Tanácsköztársaság bukása után a Vörös Segély tevékenységében vesz részt. 1931-ben a Vörös Segély szegedi titkára lett és vezetésével győgszert, élelmet juttatott el a Csillag-börtönben sanyalódó kommunista foglyoknak. A Vörös Segély támogatta a bebörtönzött kommunisták hozzátartozóit is. Horthy rendőrsége 1935-ben letartóztatta. Órákon át a legember-

telenéből kizárták. Dobó Miklós elvtárs azonban nem maradt, egyetlen szóval sem árulta el elvtársait, a kommunista mozgalmat. Ezután állandó rendőri felügyelet alá került, majd 1944-ben a fasiszták internálták. Amint Szeged felszabadult, Dobó Miklós elvtárs is egyike volt azoknak, akik a városban megalakították a Magyar Kommunista Pártot. 1944-től kezdve a Tisza-malom vezetőjeként, majd 1950-tól a Délmagyarországi Malomipari Egyesülés igazgatójaként tevékenykedett. Ebből a beosztásból ment nyugdíjra 1957-ben. Azután a III. kerületi tanács tagjaként is a lakosság javáért munkálkodott.

Dobó Miklós elvtársat pénteken délután 2 órakor temetik a belvárosi temetőben.

Elkészült a statisztika a mozik múlt évi látogatottságáról

A Művelődésügyi Minisztérium filmfőigazgatóságán összesítették az ország minden részéből a jelentéseket, s közreadták a mozik múlt évi látogatottságáról szóló statisztikát.

Tavaly összesen 167 egész estét betöltő új játék- és dokumentumfilm, valamint mesefilm-sorozat és felújított alkotás jelent meg a mozik vásznán. Új magyar játékfilmet kevesebbet mutattak be az előző évinél. Tavaly a Hunnia és a Budapesti Filmstúdió művészeinek összesen tizennégy új játékfilmjét ismerhette meg a közönség, míg 1960-ban tizenhét magyar játékfilm premierjéről számolt be az év végi statisztika.

A múlt évben összesen 891 886 előadáson vetítették a magyar és külföldi művészek filmjeit: s a moziarajongók népes tábora január elsejétől december 31-ig 135 millió 372 ezer jegyet váltott a pénztárhoz. A városokban és a falvakban a magyar filmeket nézik legszívesebben. Erről tanúskodik, hogy egy-egy gyengébben si-

került magyar film is legelőbb annyit, de általában több nézőt vonzott, mint akár a jó külföldi filmek. A tavaly bemutatott magyar filmek közül egyenként az *Alba Regia* tetszett a legjobban, 1 645 000-en nézték meg. A külföldi művészek alkotásai közül a Nyolevan nap alatt a Föld körül, Verne Gyula regényének látványos amerikai filmváltozata — történet az első helyre. Előadásaira 1 505 000 jegyet váltottak.

Százhatvanhat új vasúti tisztet avattak

A MÁV tisztképző intézete forgalmi és kereskedelmi tagozatának az 1961—62. évfolyam hallgatói sikerrel fejezték be tanulmányukat. A 166 új vasúti tisztet szerdán délután Rödönyi Károly MÁV vezérigazgatóhelyettes ünnepélyesen avatta fel. A MÁV új tisztjei jövő héten kerülnek munkahelyeikre, az ország különböző vasútállomásaira.

Egy pedagógus naplójából

Vak lány az iskolában

MIKOR VALAKI felismeri azt, hogy sokat kell még tanulnia ahhoz, hogy szebb legyen számára az élet, akkor kezd emberre élni igazán. E felismerésnek más és más az útja. Befolyásolja a környezet, az emberi természet, s bizony még az is, hogy maga az egyén e hatalmas élet nagy területének melyik pontjáról nézi a jövőt. Az élet ugyan a hétköznapi egymásutánja, de ha csak ez az egymásutániság szabná meg az emberi sorsot és nem a tartalmak foka, sivar és egyszerű lenne bent minden. A tartalomkeresés tehát természetes dolog, s talán az emberi élet legszebb sajátossága is. Ezért ünnek be idős emberek esetéknél az iskolapadba, ezért vesz kezébe könyvet a mérnök és a tanár, s ezért ejt könnyet az apró kisgyerek, ha néha megnehéz a házfeladat. S ahogy az ember fejlődik a földön s a lehetőségek vágya eléri, egyre több azoknak a száma, akik felismerik a célt és a jövőt, s elindulnak az igazságkeresés útján.

Ahogy visszagondolok az emberekre, még most is emlékszem egyre a sok közül. Szeptember volt, s a hűvös nap fényét nézve lestem, hogy mint nőnek meg az árnyak a falon, mikor kopogtatott. Olyan volt ő is, mint az alkonyati csend, egyszerű és szelíd. Kissé hátra-szigte a fejét, s mint ismeretlen ember idegen talajon, tétozva megállt. Finoman a padlóhoz koppantotta a botját, mint aki annak magnességével érzi a tárgyaknak helyét. Nézett és érkeivel kereste a hangot az íróasztal mellől zajt. Azok közé tartozott, akik maguk kopogják lépteikhez a ritmust. Vak volt!

AZ ELSŐ OSZTÁLYBA iratkozott, s akkortól minden nap jött az iskolába. Először elkísérték a fonalmentőtől a kapuig, de később már maga érkezett. Lecsukott pillái mögött ismerősé vált a tájak, s a köves folyosón a tanárok lépte. Az első padban ült, mert ez volt a leggyengébb; így köze-

lebb került hozzá a magyarázatnál a hang, s a szavakon át az iskola. Az igazán ott ragyogott az arcán s olyanná vált a közösségben Ő is, mint akarmelyik diák.

Sokat, sok mindent megtanult. Ismerte a folyosót, az osztályt, a padot. A hangokból a társakat, s a lépéseiről a tanárt. Úgy hozzájártozott az osztály életéhez, mint a virágokhoz a szin. S ha néha talán még késétt, már eleje mentek a társak, hogy nem történt-e baja. Igen, szeretett őt az emberek. Még azok is, akik nem ismerték. A minisztérium elengedte az írásbeli vizsgát, hogy ne zárja ki a közönségből. Ő pedig komolyan vette a munkát. Látszott arcan, ahogy nézte a nagy fekete foltot, mely olyan volt tan, mint a tábla, melyre a tanár helyett maga rajzolta fel a számjegyeket s az összegyűjtött gondolatokat. Orizgette, feltette őket, hogy le ne törölje a feledés szele. S mikor szabad délutánjai lettek, akkor megkérte az ismerősöket, hogy olvassák fel a leckét. Hadd hallja újra és újra, hogy belevésődjek a nagy feketeségbe a képlet, a történet és a szabály. Így tanult, így kutatta az életet...

Milyen sok bánat fűződhetett hozzá, s mily nagy akarat kellett, hogy bírja.

SOKSZOR LÁTTAM ülni a padban, figyelve, csendesen. Már ismerte a léptem és a hangom. S én becsültem a tettét s erejét, a boldogulásba vetett hitét. Megláttam benne az embert, s azt az embert a sorsnak, aki többet érdemelt volna az élettől, mint amennyit kapott, de megszűnt számára a tárgyak színe, s ez árnyat dobott az életútra.

Most néhány nap óta üres a helye. Talán beteg? Vagy befáradt mint ember? Nem tudom! Addig is mig értesülhetek róla ő több lett, mint egyszerű diák. Mint tavaszi mezők vihára, olyan ő most e képen. Erő, mely szépet, s felülmúlhatatlant akar. Erő, mely szimbolizál egy jelent, melyben az emberek élni és tudni akarnak, érezve, hogy a múlt kincse már kevés. Igen, élni és tudni akarnak: könyvekbe nézni, padokban ülni, túllátni a sötétben és a múltban, s átfogni a széles végtelent...

Igen, igen! A csodás végtelent!...

Bánfalvi József

Feltalálták a „festetlen” festményt

Füle Lajos budapesti művész új technikát talált fel: festett festményeket falevelekből és virágzirmokból állít össze. Sok természetűd megirigylhetné több tízezer préselt növényből álló gyűjteményét. A művész ebből a szin- és formamotívum tömegéből választja ki a megfelelő alkotóelemeket, anélkül, hogy — rajzra — vagy festékre nyúlna, csak a szedőállítja a képet.

Egyik alkotásán például a kukoricacsuhé. Ezzel tovább bővítette az ábrázolástechnikáját, változatosabbá tette képeit. Kezdetben ollóval is dolgozott, de most már nagyobb művészi értéknek és becsesebbnek tartja azt az alkotást, amely a természetből kapott eszközöket változtatlanul használja fel. Csak annyit emédményt tesz, hogy néha-késsel szakítja el a levelet az éretlen mentén.

Füle Lajos várostervező építőművész. Régebben akvarell-képeket festett szabad idejében, de már nyílt ére annak, hogy napi tervező munkája után az újfajta művészi kedvtelésének él. Több mint ötven művéből az idén megrendezi első kiállítását. Külön felfedezése a társat.

A LELKIISMERET LÁZADÁSA

RUDOLF PETERSHAGEN:

RÉSZLETEK

A néhány naphal azonban esztendőket lettek. Petershagen amerikai bíróság alapítvány vádak alapján hatévi börtöret ítélt. Könyvében részletesen beszámol börtönelményeiről; most ezekből a fejezetekből közlünk részleteket.

— Úgy hírlak, hogy önt agyonlövök — mondta egy nap titkos barátom. Szívőből nevettem, erre igazított lett és dühös. Ugyanis már én is hallottam erről. Szláv barátaim időközben a lengyel század egyik tisztjétől megtudták az összefüggést. Volt egy amerikai terv arra az esetre, ha a »vörösök» megátadják Nyugat-Németországot. Pontosan rögzítették benne, kinek melyik »politikait» kell eltenni láb alól.

— Olyan idegei vannak, mint egy elefántnak, tisztára vastagbőrű — mondta barátom szemrehányóan.

— Sajnos nincsenek. De pontosan tudom, hogy Kelet nem támadja meg Nyugatot!

Barátom ezt nem akarta elhinni. De emberi és politikai fejlődésében már eljutott odáig, hogy bizalommal volt irántam, és nem vett részt az ellenem indított hajtóvadászatban.

Amikor ez a háborús bűnös is kiszabadult, nekem, a politikáinak ajándékozta búcsúzóul a cökmökját.

Egy alkalommal egy Aahlen nevű foglyot látott kijönni a zárkából. Ez nem tetszett neki.

— Ugyan mit keres magánál ez a beugó?

A kérdés indokolt volt: Aahlen többszörösen büntetett előéletű volt, és besúgó szolgálatot végzett a házban. Szabadulása előtt tölem, a »keleti kiválóságtól» autogramot akart. Persze elutasítottam. »De masoktól kaptam autogramokat!» Bizonyítékul megmutatott egy vö-

rös szattyánbőrbe kötött igen szép noteszt. Tetején díszítésű, kicikalkalmazott kézírással egy hosszú költemény, alatta: »Kedves Aahlennek — Híve —». Nem hittem a szememnek, de valódnak ismerem fel az aláírást: Hoth szolgálaton kívüli vezérezredes.

Az egykori hadseregparancsnok és a közönséges bűnöző Aahlen közti homályos kapcsolatról nyíltan beszéltem, úgyhogy az engem folyton kémlelő háborús bűnösöknek ezt meg kellett hallaniuk. Következésképpen az lett, hogy nyomban bizottságot alakítottak, hogy rábarnozítsák az »igen érdemes régi tábornok megrágalmazását». De meg kellett hajolniuk a tények előtt. »Hát bizony a vezérezredes már egy kissé öreg!» — mondatták bocsánatkérően.

Ezt nem hagytam annyiban: — Dr. Adenauer másfél évtizeddel idősebb! — ez volt a válaszom.

Kiváltképp vesélyessé vált a helyzetem, mikor a háborús bűnösök megvesztegetett régi bűnösöket uszítottak rám. Ezeknek verekedést kellett volna velem provokálniuk. A megrendelt támadások fő szervezője Schweitzer volt, a fegyveres SS egykori őrnagya. Még a szereteadományokat is felhasználta erre, ahelyett, hogy megbízatásához híven szétosztotta volna őket. Egyik-másik megvesztegetett, zárkám sötétjében töredelmesen bevallotta aztán, hogy effajta zsaroló nyomással hatottak rá. Mikor egy napon Schweitzer maga merészkedett tetlegességre, Dotterweich igazságügyi őrmestertől követeltem védelmet. Készségesen becseskedett: — Mit tegyek, nem hallgat rám!

— Inkább ellenállás nélkül veresse magát össze, mert különben teljesen kikészítik, és ráadásul az ami meg magát zárja be a pincebe! — figyelmeztettek lengyel és cseh barátaim.

Nem volt mit tennem, mint állni a tételeket. És ez keserű volt.

Orvosi kezelés tekintetében most már csak Puhznak voltam kiszolgáltatva, aki vizsgálat nélkül a kertészethez helyezett. Virágcserepmossással foglalkoztattak, nemkevesebb vízes munka, mint a burgonyahámozás a pinceben.

Puhr hólapátolásra is alkalmasnak tartott. Egyáltalán nem törődött azal, hogy véromlést kaptam. Szemrehányást tettem neki, hogy ugyanúgy bánik velem, mint annak idején koncentrációs foglyával, pedig emiatt itélték halálra.

— Mit tehetek, ha az amerikai igazgatás erre kényszerít! — mentegetőzött.

A landsbergi foglyok száma egyre csökkent, úgyhogy csak az alsó folyosók voltak lakottak. A bonni igazságszolgáltatásnak sürgősen szüksége volt az intézkedésre; mert a fokozódó bűnözési hullám, továbbá a békeharcosokkal és az úgynevezett vörösökkel szemben kifejtett terror egyre több és több embert vitt a rácsok mögé. A »nagyok» közül már csak kevesen ültek Landsbergben, mégpedig vagy azért, mert meg kellett őket védeni egy esetleges német bűnügyi eljárástól, vagy mert megpróbálták ügyüket jogilag felgöngyölíteni. Ezt az amik valóságos sértesnek tekintették. Megérte ezt Peipper is, a tábornoki kar védece, az »Adolf Hitler Testőrezred». SS ezredese. Annak idején az SS-konjunktúra szellemében a hadseregből átnyergelt a »testőrezredbe», és Himmler segédtisztjévé verekedte fel magát. De most újra »ezredesnek» hívatta magát, és illedelmesen harmadik, személyben szólította meg a tábornokokat, cinkos alázatossággal mosolyogva. Ellen-szolgáltatásul a tábornokok cikkeket helyeztek el Peipperről a sajtóban. »Ártatlanságát» bizonygatván benne. Eredménye az lett, hogy Peipper büntetését — életfogytiglani börtön — nem csökkentették.

A női háborús elítéltek közül most már csak dr. Floeckenné ült a WCPL-ben. A koncentrációs táborokban mint orvosnő a vizsgálatokhoz hívták, hogy a rabok »munkaképtelenek». »Feltételeken munka-kepes» és »munkaképes» voltáról orvosi ítéletét nyilvánította. Joindulatból és részvétből sokat osztott be az első két csoportba. Ezeket a rabokat, mert nem voltak teljesen munkaképesek, elgázosi-

tották és elégették. »kieresztették a kémményen», ahogy ezt a náci aliasul és szemérmetlenül kifejezték. A halálraírtelt orvosnő kezdettől fogva esküdözött, hogy nem is sejtette ítéltézése szörnyű következményeit és kegyelem helyett igazságot keresett. Ezért hát őt se engedték el; de a tömeggyilkosokkal, akik kerelés nélkül bevallották bűncselekményeiket, anélkül, hogy bűnbánatot mutattak volna, már régen szabadon bocsátották.

Nem volt minden komikum nélkül Sepp Unrecht tragikus esete. Mikor mister Gernand az összegyűlekezett háborús bűnösök előtt megmagyarázta a »parole»-feltételeket, felszólította őket, hogy tegyenek fel kérdéseket. Joseph Unrecht vállalkozott is erre:

— Azt állítják, hogy én mint őrszem, agyonvertém egy zsidót a koncentrációs táborban. Ügyvédem tényyszerűen megállapította, hogy a zsidó az Egyesült Államokban él. Időközben maga a halott is irt nekem.

Többi szava elmerült a háborús bűnösök harsány röhéjében. Csak mister Gernand maradt komoly, és volt rá gondja, hogy Unrecht tovább üljön.

A WCPL felosztásáról szóló hírek nem némultak el. De hova raknak bennünket? Állandóan ez a kérdés foglalkoztatta a kedélyeket. A háborús bűnösöknek kéznél volt a legegyszerűbb megoldásuk: — »Minket végre szabadon bocsátanak, a vörös csúrhét meg becsubják valamelyik fegyházba!»

Jogi szakértőink azt bizonygatták, hogy effajta áthelyezés beleütközik az alap-törvénybe.

»Ezt a szövetségi köztársaság, amely most meg kell, hogy kapja teljes szuverenitását, sohasem teheti meg; hiszen amerikai bíróságok ítélték el bennünket a megszállási határozatok szerint. A szuverenitás elnyerésekor a megszállási határozatok is érvényüket veszítik és ezzel a rajtuk alapuló ítéletek is» — így vélekedtek. Bizonyos logikát nem lehetett elvitatni ezektől a fontolgatásoktól. Politikának és logikának meg voltaképpen egy sínen kellene futniuk. Ez azonban tévedés volt, legalább az amerikai politika tekintetében.

Rádióműsor

Csütörtök

KOSSUTH-RÁDIO

4.20 Rákóczi induló, 4.30 Hírek. 4.40—7.30 Vidámak, frissen. Közben: 5.30 Hírek, 6.00 Félórás, 6.30 Nehány perc tudósítást, 6.35 Időjelzés, 7.00 Hírek. 7.10 Új könyvek, 7.30 Műsornaptár, 7.35 Időjelzés, 8.00 Műsorismertetés, 8.10 Könyvzene, 8.30 Edes anyanyelvünk... 8.35 Rob Roy, Rádiójatek, 10.00 Hírek, 10.10 Égy el Valencében. Részletek, 11.00 Rádió szabadegetem, 11.25 Saba királynője, Részletek, 11.32 Napirunden... 12.00 Den harangszó, 12.15 Szórakoztató szimfonikus zene, 13.00 Ezüstkalászos szövetkezeti gazdátanfolyam, 13.30 Egy falu — egy nota, 13.45 Szegény ember ajándéka, Verses jelenet, 14.00 A Szovjet Rádió enekkara régi forradalmi dalokat énekel, 14.15 Gazdasági fórum, 14.25 Szimfonikus tancok, 15.00 Hírek, közlemények, 15.00 Időjárásjelentés, 15.10 Híres premások lemezeiből, 15.35 Előlk dobosok Reményimertetés, 15.40 Bach: C-dúr szobozsata, 15.35 Lányok, asszonyok, 16.40 A Szabó-Beamer-kettős játszik, 16.35 Műsorismertetés, 17.00 Hírek, 17.10 Moszkvai tudósítók jegyzete, 17.20 Szív küldi, 17.45 Mit olvassunk? 18.00 Nagy enekesek életregénye, Pataky Kálmán, 18.40 Ifjú figyelő, 19.00 Sport az irdalomban és a művészetben, 19.30 Táncezen, 19.45 Angliai kepek, 19.50 Jó éjszakát, gyerekek! 20.00 Esti krónika, 20.25 A Magyar Rádió szimfonikus zenekarának hangversenye a stúdióban. A szünetben: 21.03—21.20 Tanítók, tanárok fóruma, 22.00 Hírek, 22.20 Eifel előtt Párvizban, 23.15 Magyarországi Műzart-bemutatók, 23.40 Korabeli kritikák, 24.00 Hírek, 0.10 Verbunkosok, 0.30 Himnusz.

PETŐFI-RÁDIO

5.50 Hírek, 6.00 Reggeli zene, 6.25 Műsornaptár, 6.30 Torna, 6.00—7.30 Hírek, 14.00 Időjárás- és vízállásjelentés, 14.15 Táncezen, 15.10 Moszkva városka, 15.35 Részletek Nedbal operettjeiből, 16.00 Hírek, 16.05 A külföldi sajtó hasábjairól, 16.15 Népdalcsokor, 16.40 Ezer ezö orszúl, 16.50 Zenekari muzsika, 17.30 Mi a neokolonializmus?, 17.35 Cigány György hangversenye a stúdióban, 18.00 Hírek, 18.35 Tavoli Paraguay... 18.50 Lendvai Kálmilló: Kís szvit, 19.00 Hírek, 19.05 Kórusok, 19.15 A zene világa, 19.40 Ezüstkalászos szövetkezeti gazdátanfolyam, 20.00 A bolgár népi táncok zenéje, 20.05 25 Korunk kapitalizmusa, Könyvismertetés, 20.35 Előszóval — muzsikával, Közben: 21.00—21.05 Hírek, 23.00 Hírek, 23.15 Műsorzárás.

Televízió műsora

17.30 Zenekedvelő Gyerekek Klubja, 18.15 Négyzár érekeség, 18.45 Beszélgetésünk ország, 19.00 Energiahordozók, 19.05 30 TV Híradó, 19.45 A jóvő hét műsora, 19.50 Szünet, 19.55 Milliók keringője, Cseh-szlovák film, 21.30 Műkorecsaló Europa-bajnokság, Közvetítés Genfből, 23.00 Hírek, A TV Hír-ado ismétlése.